

● درس ششم:

سرود ملی

■ اهداف

- ۱- معرفی یکی از نمادهای ملی کشور (سرود ملی)
- ۲- تقویت روحیه دفاع از وطن و میهن‌دوستی
- ۳- تأکید بر نقش و اهمیت زبان فارسی
- ۴- تقویت قدرت درک متن و دریافت پیام اصلی درس
- ۵- آشنایی با حروف «ربط» در زبان فارسی و نقش آنها در درک معنا

■ آموزش

■ جلسهٔ اوّل	
آموزش درس	۵۰ دقیقه

روش پیشنهادی تدریس

روش تدریس اعضای گروه

مراحل اجرا

- ۱- گروه‌بندی دانش‌آموزان به گروه‌های سه نفره
- ۲- تقسیم متن درس به سه بخش :
بخش یک : از ابتدای درس تا «پروزی او را تبریک می‌گفتند.» یعنی پایان صفحهٔ ۴۸
بخش دو : از قسمت «شما هم سرود ملی کشور را شنیده‌اید.» تا پایان سطر سیزدهم از صفحهٔ ۴۹ : «... در مردم برمی‌انگیزد»
بخش سه : از «هر کشوری...» یعنی ابتدای سطر چهاردهم صفحهٔ ۴۹ تا پایان درس.
- ۳- نفرات هر گروه را از یک تا سه، شماره‌گذاری کنید.
- ۴- بخش یک درس را نفرات شمارهٔ یک گروه، بخش دو را نفرات شمارهٔ دو و بخش سه را نفرات شمارهٔ سه گروه، صامت‌خوانی کنند.
- ۵- نفرات شمارهٔ یک با هم، نفرات شمارهٔ دو با هم و نفرات شمارهٔ سه گروه‌ها با هم و دور هم نشسته، دربارهٔ آنچه خوانده‌اند، گفت و گو کنند و معانی واژه‌ها را از هم بپرسند و اشکالات خود را برطرف نمایند.
- ۶- اعضای گروه‌ها یعنی شماره‌های یک و دو و سه هر گروه به جای اولیهٔ خود بازگردند و هر عضو گروه به ترتیب مطلبی را که خوانده است به دو نفر دیگر تدریس کند.
- ۷- بعد از تدریس هر سه نفر، همهٔ دانش‌آموزان باید به متن درس و مفاهیم آن، تسلط پیدا کنند.

یادآوری: در تمام مراحل اجرا، آموزگار هدایت و نظارت کلیه گروه‌ها را از نزدیک بر عهده دارد و با مدیریت زمان، از اتلاف وقت گروه‌ها جلوگیری می‌کند. سپس یکی از دانش‌آموزان، پرچم ایران را به اهتزاز در می‌آورد و سرود ملی در کلاس، پخش می‌شود و همه با هم سرود ملی را می‌خوانند.

■ جلسه دوم	
۱- خوانش و درک متن درس	۲۵ دقیقه
۲- دانش زبانی	۲۵ دقیقه

خوانش و درک متن درس

آخرین رکن درس، خوانش متن درس است که به خاطر داشتن متن خاص (لحن روایی حاکم بر متن) بهتر است که ابتدا معلم از روی متن بخواند. پس از روخوانی معلم پخش فایل صوتی متن درس برای تکرار مناسب است.

پس از چند بار خوانش متن درس، برای سنجش میزان درک مطلب متن درس با پرسش‌های درست و نادرست و درک مطلب، دانش‌آموزان را ارزیابی می‌کنیم؛ اگر تعدادی از دانش‌آموزان قادر به پاسخ‌گویی نبودند، می‌توانید با توضیحات لازم این مشکل را برطرف سازید.

دانش زبانی

درباره اهمیت و نقش زبان، جمله‌های زیر را شنیده یا خوانده‌اید:

– زبان، شناسنامه و هویت ماست.

– بلای آدمی در زبان اوست.

— زبان سرخ سر سبز می دهد بر باد.
 — هر چه به زبان آمد، به زبان آمد.
 — هرگز از آنچه بر زبان نیاورده اید، پشیمان نخواهید شد.
 — خاموشی زبان، تندرستی انسان است.
 — به زبانت اجازه نده که قبل از اندیشه ات به کار افتد.
 — بهترین کارها در نزد خدا، نگهداری زبان است.
 — بیشترین گناهان آدمی از زبان اوست.
 — خدا به انسان دو چشم و دو گوش، ولی یک زبان اعطا کرده است تا بیشتر ببیند و بشنود و کمتر سخن بگوید.

— هر انسانی به کیفر زبانش گرفتار می شود.
 — ارزش انسان در زبانش پنهان است.
 — آسایش آدمی، در زندانی کردن زبان است.
 — زبان، ترازوی سنجش آدمی است.
 — زبان، لباس اندیشه است.
 — زبان درنده ای را ماند که اگر رها کنی، بگیرد.
 — نگهداری زبان از ایمان است.

— و... —

زبان، عضوی از بدن انسان است که در مقام بیان آنچه در ذهن آدمی می گذرد، یکی از مهم ترین ابزارهاست. اگر زبان نبود انسان قادر به گویش و بیان یافته ها و تجربیات خود و انتقال آن به دیگری نبود و تفهیم و تفهم نیز ممکن نبود. این عضو به انسان کمک می کند تا علوم و دانش های خود را به شکل گفتار بیان کند و در اختیار دیگران قرار دهد. از این روست که خداوند از تعلیم بیان به انسان به عنوان یک نعمت بزرگ سخن به میان آورده است (الرحمن، آیه ۴).

زبان شناسان برای زبان نقش های گوناگونی را برمی شمارند. چهار نقش اساسی تر زبان بدین شرح است: وسیله ارتباط، محمل اندیشه، حدیث نفس و آفرینش ادبی.

اساسی‌ترین نقش زبان، ایجاد ارتباط در میان افراد یک جامعهٔ زبانی است. هدف از هر ارتباط زبانی می‌تواند انتقال اطلاعات به دیگران باشد یا ایجاد حس هم‌زبانی و هم‌دلی در میان افراد یک جامعهٔ زبانی. نقش دیگر زبان این است که تکیه‌گاه اندیشه شود. زبان‌شناسان و روان‌شناسان هنوز به درستی نمی‌دانند که آیا زبان و اندیشه هردو یک چیزند یا دو چیز متفاوت، ولی همگی می‌پذیرند که بدون زبان، نمی‌توان به تفکر یا اندیشه پرداخت. نقش سوم زبان، حدیث نفس است که ما به کمک آن از خود و آنچه در درونمان می‌گذرد، سخن می‌گوییم. سخن گفتن دربارهٔ خود به تنهایی و حتی در خاموشی صورت می‌گیرد. چهارمین نقش زبان این است که با آن به آفرینش ادبی می‌پردازیم. برای انجام دادن این کار، از اصول و قواعد و ضوابطی کمک می‌گیریم که جزء نظام زبان نیستند، بلکه به نظریه‌ها و علوم و فنون ادبی تعلّق دارند و در چارچوب سنت‌ها و روش‌هایی عمل می‌کنیم که به زبان مربوط نمی‌شوند، بلکه به ادبیات و پیشینهٔ آن ربط پیدا می‌کنند. از این رهگذر، بر ساخت‌های صوری زبان (یعنی ساخت‌های آوایی و صرفی و نحوی آن) یا ساخت‌های معنایی آن، لایه‌هایی از ساخت‌های تازه‌ای می‌افزاییم که در محدودهٔ نظام زبان توصیف‌پذیر نیستند و فقط در محدودهٔ علوم و فنون و نظریه‌های ادبی قابل توصیف‌اند. با این کار زبان را به پدیدهٔ دیگری بدل می‌کنیم که به آن «آفریدهٔ ادبی» می‌گویند.

افزون بر مباحث علمی یاد شده، در این درس با توجّه به عنوان فصل و ارتباط با شبکهٔ مفهومی درس و فصل، در دانش زبانی به اهمیت زبان فارسی به عنوان زبان ملی، پرداخته‌ایم تا فرصتی فراهم آید که دانش‌آموزان نیز به این موضوع فکر کنند و به اهمیت زبان رسمی در ایجاد وحدت و یکپارچگی بیندیشند و از لهجه‌ها و گویش‌های محلی خود برای حفظ و پاسداشت ذخایر فرهنگی مراقبت نمایند، زیرا زبان‌های محلی و بومی گنجینه‌ای با ارزش هستند که در کنار زبان فارسی، به رشد ملی و پرورش فکری و فرهنگی همهٔ ایرانیان کمک می‌کنند.

■ جلسه سوم	
۱- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه
۲- فعالیت‌های نوشتاری (۱)	۲۵ دقیقه

تمرین خواندن

فرایند اجرایی تمرین خواندن را هم مانند درس‌های گذشته، در زمان تعیین شده، نظارت و هدایت می‌کنیم.

فعالیت‌های نوشتاری (۱)

فعالیت‌های نوشتاری این درس همچون فعالیت‌های نوشتاری دیگر در مسیر پرورش مهارت نوشتن، سازماندهی شده است و می‌باید در زمان معین، انجام شود. نظارت صحیح، در رشد و بهبود یادگیری بسیار مؤثر است.

■ جلسه چهارم	
۱- آموزش لحن	۱۵ دقیقه
۲- شعرخوانی و صندلی صمیمیت	۳۵ دقیقه

آموزش لحن

لحن متن درس ششم از نوع روایی و آمیخته به عواطف ملی - میهنی می‌باشد. این متن، دارای آهنگی نرم و کش‌دار و گاهی کوبنده و حماسی است، به گونه‌ای که شنونده، تحت تأثیر احساسات آن قرار می‌گیرد. این متن در بردارنده مفهوم میهن‌دوستی است که مثل یک قصه، سینه به سینه از نسلی به نسل دیگر انتقال می‌یابد. بنابراین، باید از شخصیت‌های متن، فضا و سایر عناصر، کمک گرفت تا لحن، شکل درستی به خود

بگیرد. مانند سایر متن‌ها، در این لحن نیز باید علائم نگارشی را در هنگام خواندن رعایت کرد تا تأثیر کلام بیشتر شود؛ سکون‌ها و سکوت‌ها نیز این تأثیر را دو چندان می‌کند.

شعرخوانی و صندلی صمیمیت

توضیحات کافی در فعالیت‌های پیشین، آمده است.

■ جلسه پنجم	
۱- فعالیت‌های نوشتاری (۲): درک متن	۲۵ دقیقه
۲- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه

یکی از ابزارهای ظاهری و برونی انسجام گزاره‌های متن، «نشانه‌ها یا حروف ربط» هستند. آگاه کردن دانش‌آموزان نسبت به این نشانه‌ها و نوع کاربرد آنها در متن، به افزایش توانایی درک متن دانش‌آموزان، کمک می‌کند.

■ جلسه ششم	
املا	۵۰ دقیقه

املاي پای تخته‌ای دوفره

ابتدا آموزگار تخته را به دو بخش تقسیم می‌کند و از دو دانش‌آموز می‌خواهد پای تخته بایند و هر کدام رو به روی یک بخش ایستاده و نام خود را در بالای آن بنویسند. معلّم از یکی از این دو دانش‌آموز می‌خواهد از هر قسمت درس که دوست دارد، به دانش‌آموز دیگر املا بگوید، البته املا نباید از یک بند بیشتر باشد. دانش‌آموز دیگر شروع به نوشتن می‌کند. وقتی بخش اول املا گفتن به پایان رسید، دانش‌آموزی که املا

می‌نوشت، حالا گویندهٔ املا می‌شود و دوستش شروع به نوشتن می‌کند. پس از پایان یافتن این بخش، معلم از دو دانش‌آموز دیگر می‌خواهد که پای تخته آمده، املاي دوستان خود را تصحیح کنند.

این کار در حقیقت به معنای مشارکت دادن دانش‌آموزان در فرایند تقریر و تدوین املا و سپس ارزشیابی از آن است؛ به همین سبب میزان تأثیرگذاری و یادگیری در این شیوه، بسیار بالاست.

■ جلسهٔ هفتم	
۱- بخوان و حفظ کن (ای ایران)	۲۵ دقیقه
۲- ارزشیابی از فعالیت‌های درس	۲۵ دقیقه

بخوان و حفظ کن : ای ایران

حسین گل‌گلاب، (۱۲۷۶ تهران – ۱۳۶۳ تهران) گیاه‌شناس، ادیب، نویسنده، شاعر، مترجم، استاد دانشگاه، نوازنده، موسیقی‌دان، عکاس و هنرمند ایرانی بود. او به زبان‌های فرانسه، انگلیسی، روسی و عربی تسلط داشت و در زمینهٔ معادلیابی برای واژه‌های علمی از متخصصان فرهنگستان ایران بود. سرودهٔ مشهور «ای ایران» از جمله کارهای اوست.

ارزشیابی از فعالیت‌های درس :

در این درس، استفاده از ابزار آزمون خودسنجی پیشنهاد می‌شود.

به نام خدا

آزمون خودسنجی درس ششم «سرود ملی»

نام و نام خانوادگی:، کلاس:

تاریخ:

از این درس یاد گرفتم که

.....

.....

.....

از خواندن درس سرود ملی لذت بردم چون

.....

.....

.....

با خواندن این درس تصمیم گرفتم

.....

.....

.....

اظهار نظر معلم:

.....

.....

.....

.....تاریخ و امضا:

■ جلسه هشتم	
۵۰ دقیقه	فعالیت‌های نوشتاری (۳)

شرح و چگونگی اجرا پیش از این در درس‌ها آمده است.

■ جلسه نهم	
۵۰ دقیقه	فعالیت‌های نوشتاری (۴): نگارش

برای توضیح در زمینه این فعالیت به فعالیت‌های نوشتاری و نگارشی درس‌های پیش بنگرید.

■ جلسه دهم	
۵۰ دقیقه	املا

مطالب این جلسه به کمک مطالب قبلی و بهره‌گیری از خلاقیت آموزگار در آموزش، ارائه شود.